Pealinna Teataja

Päewaleht.

Tellimiſe hind poſtiga:

12 k. p. 6 r. — k.	8 k. p. 4 r. 10 k.	4 k. p. 2 r. 10 k.
11 „ „ 5 „ 60 „	7 „ „ 3 „ 60 „	3 „ „ 1 „ 60 „
10 „ „ 5 „ 10 „	6 „ „ 3 „ 10 „	2 „ „ 1 „ 10 „
9 „ „ 4 „ 60 „	5 „ „ 2 „ 60 „	1 „ „ — „ 60 „

Wäljamaale aaſtas 12 r.

Tellida wõib igaſt päewaſt alates kuni iga kuu lõpuni. Adreſſi muutmine — 15 k. ja endine adreſs üles anda.

Kaastööd wõetakſe waſtu. Igal käſikirjal peab ſaatja täielik nimi ja adreſs ligi olema, mis toimetuſe teada jääwad. Tarwitamata käſikirjad hoitakſe ainult ſellekohaſe ſoowi peale alal. Taſu makſetakſe kokkuleppimiſt mööda. Toimetaja kõnetunnid kella 3—4. Toimetuſe ja talituſe adreſs: Петроградъ, Екатерининск. кан. д. №29 (Kiigi panga waſtas), ред. газ. „Пеалинна Театая“. Kõnetraat 98-04.

Üksik number 4 kop.

Kuulutuſte hind: nonpareille-rida 20 kop. 4 küljel, lehe eesotſas 40 kop. Kuulutuſi, mis järgmiſel päewal lehes ilmuma peawad, wõetakſe talituſes kella 4 waſtu. Kuulutuſte waſtuwõtmine aga üleüldſe lõpetatakſe talituſes kell 5.

Nr. 20 (347). Petrogradis, teiſipäewal, 26. (8.) januaril. **1916. a.**

Petrogradi Eeſti Hariduſe Selts. **3. jaoskond.**

14. webruaril 1916. aaſtal. **Kalaſchnikowi börſe ſaalis** (Харьковск., 9)

Udumäe kuninga tütar.

Niels W. Gade helitöö koori, ſoolo ja orkeſtrile.

Soliſtid: Neiu **O. Hellfors** (ſopran), neiu **A. Rebane** (alt), hr. **K. Ots** (bariton), **ſeltſi ſegakoor** R. Wermanſku juhatuſel. Peale ſelle aſtuwad kontſerdil weel üles hra **Theodor Lemba** (klawer), hra **E. Malmgren** (cello) ja hra **V. Hanſen** (baſs). **Hakatus k. ½6 p. l.** Päraſt kontſerti **tants** k. ½12 õ. — Piletid 3.10 k. kuni 75 k. harilikkudes kohtades ſaadawal.

Sõda.

Wägede Kõrge Ülemjuhataja ſtaabilt.

I

Lääne wäerinnalt.

Riia piirkonnas ja Ukskülliſt lõuna pool keſiſid Sakſa lennud. Meie lendurid wiskaſid Miitawis pommiſid raudteejaama ja Aa jõel olewa ſilla peale.

Kindral Iwanowi wäeliinil ühendaſid meie maakuulajad, waenlaſe ſugaſide tegewuſt tundma õppides need meie kaewikutega ja laſkſid 40 ſugaſi õhku. Breſcſhani teel löödi waenlaſe ligimenemiſe katſe tagaſi. Bojani piirkonnas katſus waenlane asjata pommipildujate ja käſigranatide abil 21. jan. ööſel äravõetud miiniauku kätte ſaada.

Kaukaſia wäerinnalt.

Surume endiſt wiiſi waenlaſt tema ſeiſukohtadeſt wälja, kusjuures türklaſed iga pealetungimiſe katſe juures meie tulega tagaſi paiſatakſe ja ſuurt kahju ſaawad.

II.

Lääne wäerinnalt.

Riia piirkonnas läheb ſuurtükitule wahetus. Tähele on pandud, et meie ſuurtükid oſawalt märki on tabanud waenlaſte tööliſte ja ſuurtükkide pihta.

Jakobſtadti piirkonnas panid meie partiſanid ja ratſawägi eduka maakuulamiſe toime Susſai jõel waenlaſe traattõkete taha, kusjuures nad ſakslaſed põgenema ſundiſid.

Dwinski wägede paremal tiiwal puruſtaſime meie otſe märki tabades wäljaſõitnud Sakſa ſoomusauto ära ja wiskaſime ta ümber. Sakslaſed pommitaſid raskeſuurtükkidega Liksno jaama, põhja pool Dwinski. Meie wäed on tähele pannud, et ſakslaſed oma lennumaſinatel meie tundemärka tarwitawad.

Kindral Letſhitski wäeliinil, Bojaniſt põhja pool, laſkſime meie waenlaſe traattõkete ja jookſukraawide all horni õhku. Plahwatus ajas kraawid täis ja rikkus tõkked ära. Kohe päraſt plahwatuſt jookſid meie wäed tormi ja wõtſid augu ära, kuſt nad waenlaſe kraawa pommiſid täis pildudes ruttu neis aſet wõtſid. Ärawõetud kraawides leiti palju ſurnukehaſid.

Seeſamas piirkonnas tungis wabatahtlikult maad kuulama läinud jefreitor Gluſhtſhenko (neiu Tſhernjawskaja) waenlaſe traattõketeni ja raskeſt haawaſt hoolimata, mis jalaluu ära puruſtas, täitis ta oma ülesande ja roomas meie kaitſekraawi tagaſi.

Kaukaſia wäerinnalt.

Mereäärſes piirkonnas jookſid meie wäed jala üle Arhawe jõe tulles waenlaſe peale tormi ja lõid türklaſed reaſt kaewikuteſt wälja, mis mitmekorraliſelt olid ehitatud.

Wani järwe põhja kaldal wõtſime meie ida pool Adildſhewaskalat olewa piirkonna oma alla. Perſias ſuruſime meie waenlaſe Kängeweri piirkonda.

Lääne ſõjawäli.

Pariſis, 24. jan. Ametlik teadaanne 24. januaril kell 11 õhtul:

Belgias häwitas meie ſuurtükiwägi ühes Ingliſe omaga waenlaſe Beſengi waſtas olewad kaewikud ära. Sealſamaſt ida pool ſundiſime oma raskeſuurtükitulega 2 waenlaſe batareid waikima.

Soiſſoniſt ida pool laſkſime waenlaſe wäljakindluſtuſt, Chaſſny kiltmaa waſtas.

Wiimaſte teadete järele olid meie pommitamiſel Champagnes Navarini kiltmaal wäga head tagajärjed. Kaewikud on lõhutud ja mitu ſõjamoona ladu plahwatanud. Üks laeng häwitas weel waenlaſe lämmaſtawate gaaſide nõu ära, kuna tuul lahti peaſenud gaaſi waenlaſe liinile wiis.

Havres, 24. jan. Belgia ametlik teadaanne:

Belgia wäerinnal oli ainult nõrk tegewus.

Italia-Auſtria ſõda.

Roomas, 24. jan. Italia peakorteri ametlik teadaanne 24. januaril:

Terwel wäerinnal ei olnud peale ſuurtükitulewahetuſe midagi tähelepanemiſewääriliſt.

Mereſõda.

Kiewi kinniwõtmine.

Kopenhageniſt kinnitatakſe teadet, et Sakſa miinilaew „Kiiewi“ kinni on wõtnud, mis Daani Ühendatud Laewaſeltſi päralt on. Tähendatud laew oli teel mitmeſuguſe kaubaga Kopenhageniſt Liverpooli, kus ſakslaſed ta kinni wõtſid ja oma ſadamaſſe wiiſid.

Londonis, 24. jan. Lloydi agentur teatab, et Ingliſe aurulaew „Balgownie“ põhja on wajunud, komando, peale tüürimehe, on peaſtetud.

Uuemad ſõjateated.

„Daily Telegraph“ kirjutab 24. jan., et türklaſed teadagi ei taha Egiptuſe ſõjakäigu edaſilükkamiſeſt, arwamiſel olles, et ainult ſelle üle walitſemine Türgimaale wõib taſuda kõiki raskuſi, mis nad ſõja ajal on kannud. Kuid ſakslaſed on ſelle ſõjakäigu waſtu, ſeda wäga julgeks katſeks arwates, ja kartes ſelle nurjamineku puhul oma jalgealuſt Türgimaal kaotada. Peale ſelle kardawad ſakslaſed, et Egiptuſe ſõjakäigu luhtaminek meeleolu langemiſe Sakſamaal wälja kutſub. Selle päraſt ſoowitawad ſakslaſed türklaſtel oma terwet tähelepanekut Meſopotamiale pöörda.

„Daily Chronicle“ 25. jan. juhib tähelpanemiſt ſelle peale, et Wene wäed lääne pool Hamadani ja Meſopotamias wõitlewad Ingliſe wäed wäga üksteiſe lähedal on ja kirjutab, et nende wägede ühendamiſt wõib loota weel enne kewade alguſt, ja et ſelle läbi Sakſa Türgi wäele tee Lõuna-Perſiaſſe, Afganiſtani ja Beludſhiſtani kinni ſaab pandud.

Balti ſõjatule piirilt.

Kui wäljamaa, iſeäranis erapooletute riikide ajakirjanduſt wiimaſe aja jookſul läbi lehitſeda, ſiis torkab terawalt ſilma nende Sakſa ametlikkudeſt allikateſt ſaadud teadete küllus wägede ümberpaigutamiſe ja teatud kohtadesſe koondamiſe üle, mis Sakſa ſtrategial ees olla, et mõjuwat hoopi anda. Et meil ſiin hariliku kawaluſega tegemiſt, ſelles ei ole kahtluſt, kuna ju keegi oma tõſiſeid plaaniſid wälja ei hakka lobiſema, ja ſakslaſed on ſelles tükis weel iſeäranis ettewaatlikud. Tuleb wahel juſt kui tellitud ſõnum ſõnumi järele wägede wedamiſeſt Prantſuſe piirile, ſadande tuhandete paiskamiſeſt Balkanile Saloniki kindluſtuſte kallale, wõi terwete korpuſte ſaatmiſeſt iſegi Egiptuſesſe, wõi Meſopotamiasſe. Mis on ſarnaſte ſõnumete walangu eesmärk? Muidugi oma tõſiſte plaanide warjamine wälja karjutawate taha. Need jutud on nagu puuſt batareid, mille warjul tõſiſeid operatſioniſid ettewalmiſtatakſe. Kõik mäletawad weel päratu ſelgeſti neid telegrammide ridu, mis detſembri algul laiali ſaadeti poolemiljoniliſe wäe wedamiſeſt Prantſuſe wäerinnale. Kuid need, kes ſarnaſte wõtetega harjunud, kuulutaſid ſiis kaunis julgelt ette, et need jutud ettewalmiſtuſt ida piiril tähendawad. Ja eks ta tulnudki nii: ſellele järgneſid kaua keſtwad ja ägedad wõitluſed meie wäe pahemal tiiwal.

See on juba wana ſõjakawalus: ähwardatakſe ühele poole hüpata, aga tõepooleſt karatakſe ootamata teiſele poole.

Nüüd aga paneme me wiimaſel ajal tähele uut teadete rida: ſakslaſed weawad wägeſid Balti maale, Düüna maile ja Riia alla. Jutuſtatakſe, kuidas ära parandatud ja uueſti ehitatud raudteid mööda rong rongi järele meeſtega ja ſõjamoonaga Düüna poole ſaadetawat. Nüüd kui wäriſe Baltimaa! Kuid kas ei ole meil ſiin ſarnaſe pſühologiaga tegemiſt, kus omal hambad hirmu päraſt lõgiſewad, aga oma ahastuſe warjamiſeks ja teiſe kohutamiſeks wõitluſe walmis wäljanägemiſe omandab ja ſõjakaid liigutuſi teeb? Ei wõi ſeda ju küll kindlaſti tõendada, aga kindel näib küll olewat, et ſakslaſed oma Düüna wäerinna eeſt ſala hirmu tunnewad. Näib, nagu oleks ſee nende kõige hellam koht. Ja juſt ſellepäraſt on tarwis näidata, et nendel ſiin ſuured jõudude tagawarad käepäraſt on, aga ſelle juures waenlaſt hoolega ſilmas pidada. Juſt ſellega tuleb ſeletada ſeda uute traataedade tegemiſt, alatiſt luuramiſe tegewuſt, mille juures neil meie meeſtega kokkupõrkamiſi ette tuleb, ſuurtüki tule, mis wiimaſel ajal tihti kõige kaua on keſtnud ja ägeda loomu omandanud. Niiſamaſuguſe loomuga näiwad olewat ka need maakuulamiſe lennud aeroplanidel, mida wiimaſel ajal ſakslaſed Düüna mail õige agaraſti on ette wõtnud. Mitmel korral on nad katſunud oma kaewikuid wõimalikult Düüna ligidale nihutada, et Wene wäe tegewuſt paremal kaldal kergem oleks ſilmas pidada, kuid meie ſuurtükid kihutawad nad kiireſti minema.

Juba nädala ümber pommitawad ſakslaſed meie ſeiſukohti Riia lahe kalda mail ja Schlokki linna; niiſamaſuguſeſt, kaunis ägedaſt tuleſt kirjutatakſe ka Illukſti poolt, kuid tegelikku mõju ei ole nendel mingit. Püütakſe nagu näidata: meie oleme nagu ennegi täie jõuga ſiin.

Igatahes ei ole enam kaua aega kuſtki pool Düüna rinnal tõſiſemaid katſeid tehtud mingiſuguſeid tegelikka tagajärgi kätte ſaada.

Kui kõike ſeda ſilmas pidada, ſiis wõib kaunis julgeſti arwamiſt awaldada, et Düüna wäerinnal ligemal ajal mingiſuguſt tõſiſemat tegewuſt oodata ei ole. Mis kewade toob, kui maa ära ſulab ja kuiwab, on muidugi teadmata; ſeni aga wõime Düüna poolt julged olla. Enne kewadet pole igatahes karta, et meie kodumaa ſõja tallermaaks ſaaks.

Mereſõja ülewaade.

IV.

Augustikuu algul wõitleſid Gallipoli poolſaarel nimelt Uue-Meremaa ja Auſtralia ſalgad, kelle ſeiſukohtade ümber ſõja tegewus uue elawuſega keema hakkas. Edaſitungimine edenes kõige rohkem aſumaade wägede ſeiſukohtadel. Uuemeremaalaste ja auſtrallaste all olew maaala kaswas õige lühikeſe ajaga kolmekordſeks. Kõige raskem oli edaſitungimine põhja pool, kus lepinglaſed ſel ajal ainult kaotuſtega leppiſid, mis nad waſtaſele tegid.

Gallipoli poolſaarega ühes koos kees wõitlus ka Aſia kallaſtel.

Üleüldiſe kallaletungimiſe plaani warjamiſeks oli tarwis Saroſe lahes mitu üksikut kallaletungimiſt ette wõtta. Lepinglaste ſiht ſel ajal oli nimelt Gallipoli poolſaart Thrakiaſt eraldada. Inglaste wõim oli küllalt ſuur, et laiemate kawatſuſte täidewiimiſega alguſt teha. Ingliſe weealuſed paadid wõtſid Marmori meres eſialgu ainult üksikuid julguſtükkiſid ette, mis päraſt iſeſeiswateks ja plaanilikkudeks ettewõteteks wälja kaswaſid. Lõpuks wõiſid inglaſed enaſt wareti Marmori mere peremeesteks tuunnistada, ſeſt waſtaſe transpordid ei julgenud nende weealuſeid paatiſid kartes ſeda weeteed nähtawaſti enam mitte tarwitada.

Smürna kallaletungimiſe mõtet ei jäetud ſugugi maha, waid ſelles aſjas tehti wahetpidamata uuſi korraldusi. Üheks ſõjaliſe tegewuſe aluſeks oli ſiin Purla Tſhesma liin, kuhu inglaſed oma wägeſid ühtelugu ſaatſid.

Kritia ümbruſes tungiſid lepinglaſed wiis wersta poolſaare ſisſe. Läbikäimiſe teed olid ſuuremalt oſalt lepinglaste käes, mille tagajärjel waenlane oma abiwäge, mis tal küll kuſagil walmis wõis olla, kohale ei wõinud ſaata. Oma kardetawat ſeiſukorda tundes muutuſid Türgi batareid oma wäljaastumiſtes kõige mõõdukaks. Kaewikute abil püüdſid türklaſed Gallipoli ja Adſhibaba wahele uut kaitſeliini luua. Sel ajal tarwitas Türgimaa peaaegu ükſnes Sakſamaalt toodud laskemoona.

Lepinglaſed ſaatſid ſuure hulga oma jõuduſid Suwla lahes maale. Türklaſed hakkaſid juba teatawat oſa nõrkuſt awaldama. Konstantinopeli walitſus oli ſunnitud Gallipoli poolſaarele uuſi wägeſid koguma, et oma ſõjaliſi jõuduſid lepinglaste omadega tarwiliſesſe kokkukõlasſe ſeada.

Augustikuu keſkpaigas hakkaſid türklaste kallaletungimiſed püſiwamaks ja ſagedamaks minema. Mõnes punktis ei jõudnud lepinglaste wäed ſoowitud eesmärgile. Wastane pani nähtawasti wiimaſe jõuga wastu. Wõitlus kestis terwel tuleliinil, ja lepinglaste kätte jäi ſuur oſa Gallipoli poolſaare pinda, millel ſõjaliſeſt küljeſt waadates ſugugi wäikene tähtſus ei olnud. Suwla juures ettewõetud kallaletungimiſed jäeti ajutiſelt ſeisma. Siiski olid türklaſed Suwla waanina päraſt wäga mures. Lepinglaste poolt maaleſaadetud uued wäed tekitaſid ſelles piirkonnas weel ühe mõjuwa ſektori, mida uute pealetungimiste aluſena wõis tarwitada.

Merel peeti wahetpidamata wõitluſt Sakſa weealuste paatide wastu.

Septembrikuu algul jäi wõitlus kindlalmaal ſoiku. Terwel poolſaarel ei tulnud peale ſuurtükitule wahetuſe, millel ſõjaliſeſt küljeſt otſustawat tähenduſt polnud, mitte midagi ſilmapaistwat ette.

Teated inglaste kaotuste kohta enne 1. ſeptembrit olid järgmiſed: tapetud ohwitſeriſid 1,130, haawatud 2,371 ja teadmata kadunud 373. Alamwäeliſi: tapetud 16,474, haawatud 59,257 ja teadmata kadunud 8,021.

Italia tegewuſeſt Gallipoli poolſaarel kõneldi küll, kuid otſustawat tegewuſt ſelle riigi poolt weel ei järgnenud. Italia ſõjawäeülemad tegid otſuſeks Wäike-Aſias oma tegewuſt algada, et ſelleläbi Dardanellide langemiſt ſuuremal määral kiiruſtada, kui ſeda Gallipoli poolſaarel ſõdides oleks wõinud teha. Türklaſed aimaſid, et Gallipoli wäe ſeiſukord wäga kardetawaks läheb, kui ſõjawäli üle terwe Wäike-Aſia laiali laguneb, ja püüdſid Wäike-Aſia kindluſtamiſega ſellepäraſt wõimalikult ruttu edaſi jõuda. Suur hulk Türgi ſõjawäge oli Palestinas Sakſa ohwitſeride õpetuſe all. Oliwäel, Samarias ja Betlemmis anti noortele muhamedlastele hoolega püsſilaskmiſes õpetuſt, kuna Kolgatale Türgi batareid üles ſeati.

Lepinglaste pealetungimine kestis kõige ſuuremal määral Australia wägede ſeiſupiirkonnas, kuid ka ſiingi andis üleüldine ſeiſak ennaſt tunda.

Kuni oktobrikuu lõpuni ei olnud Gallipoli poolſaareſt pea midagi kuulda. Teada oli ainult, et Bulgaria wäed ſelleſt wõitluſeſt türklastega ühinedes oſa olid hakanud wõtma. Türklaſed tarwitaſid wõitluste waheaega peaasjalikult ſelleks, et oma kaewikuid kindluſtada ja kantſiſid täiendada.

Nowembrikuu keſkel peaſes kaewikutes kiire maa-alune wõitlus lahti. Türklaſed olid ſakslaste ja bulgarlaste käeſt uut toetuſt ſaanud ja töötaſid nüüd ſuure ägeduſega. Suurt muret tegi türklastele, et Konstantinopoli — Dedeagatſhi raudteeliin alaliſelt lepinglaste tule all ſeiſis. Lepinglaste lendurid tegid oma alaliste peale langemistega waenlaſele ühtelugu tüli. Sakſa laskemoonaga ühes tarwitaſid türklaſed ka lämmastawaid gaaſiſid, kuid ſarnane uuendus ſõjawäe tehnikas ilmus nende juures kaunis hilja. Eſimeſt korda tarwitaſid türklaſed lämmastawaid gaaſiſid 13. ja 14. nowembrit.

Detſembrikuu läbi kestſid ainult üksikud kokkupõrkamiſed. Suuremad ſõjaliſed ettewõtted jäid koguni ära. Edaſitungimine jäi ſeisma.

Wahepeal oli ſeiſukoht Dardanellide pommitamiſe ja ſõjaliſe tegewuſe wastu Gallipoli poolſaarel muutunud. Kõiki muutunud asjaoluſid arwesſe wõttes tehti detſembrikuul otſuſeks Dardanelliſid lõpulikult ewakueerida.

Ettewalmistawaid teateid Dardanellide ewakueerimiſe kohta oli lepinglaste ametlikkudeſt teadaandmisteſt wähe leida, kuid juba nende kestew lühedus ja ajutiſed wäikeſed wõitluſed, mis ſuuremateks ſündmusteks wälja areneda ei ſuutnud, laſkſid teatawat lõppu ette aimata.

Pealinna Eesti asutuste läinud aasta tegewuse ülewaated.

Põllumajanduſline oſaühiſus „Produkt“.

Petrogradi põllumajanduſliste ſaaduſtega kauplemiſe oſaühiſus „Produkt“ wõis minewaſt tegewuſeaastat, täis rohkeid raskuſi ja takistuſi ärijookſule, ometi õnnelikult lõpetada ja weel paremini, kui eelolewal tegewuſe aastal. Mõõdaläinud tegewuſeaasta oli oſaühiſuſel arwu järele wiies, ſeſt ühiſus algas oma tegewuſt 1911. aastal. Iga uus tegewuſeaasta on kaupade läbikäigu korralduſe ja puhta ülejäägi pooleſt eelmiſeſt parem olnud. Samuti ka eelminewal tegewuſe aastal—1914. a. oli ühiſuſe kaupade läbimüük 1.021.040 rbl. 39 kop., minewal 1915. a. aga juba 1.445.996 r. 57 kop. Kuid ometi oli läinud tegewuſeaasta täis raskuſi Kodumaa kaupade ſisſewedu jäi teiſel aastapoolel hoopis wäheſeks, ſamuti oli lugu Soome ja Siberi wõiga. Kahel ſügiſekuul oli läbimüük koguni wähene. Kuid lõpukandel läks ometi korda läbimüüki, ſuurelt oſalt ka uute kaubaharudega nagu jahukaubad jne., täiendada ja äriaastat rahuloldawalt lõpetada.

Aasta lõpul ärapeetud erakorraliſel peakoosolekul otſustati jahukaupaſid täieliſelt tegewuſe hulka wõtta, niiſama ka ſuhkurt, loomatoiduaineid jne. Senini on peaasjalikult kodumaa linnade omawalitſustele tähendatud kaupaſid kätte toimetatud. Käesolewa uue aasta algul awati Rakweres abiladu, mis wäga elawalt töötab.

Et tegewuſt laiendati ja uute kaupadega opereerimine ſuurt kapitali nõuab, ſuurendati kapitali, nimelt 75.000 r. pealt 140.000 rublani. Rohkesti tuli uuſi oſanikka juurde, nii et ka nende arw 40 pealt 60-neni tõuſis. Liikmete kokkuſead on kirju: pealinna Eesti ſeltskonna tegelaſed, kodumaa piimaühiſuſed, eraettewõtjad, pealinna kaupmehed jne.

Kodumaa kaubaſaatjatega läbiſaamine on hea olnud ja hind neile piimaſaaduste eeſt kõige kõrgem makstud, mis läbi mõned piimaühiſuſed nagu Ambla, wäga hästi liikmete kaſuſid ſuudawad kaitſta. Rohkesti aruſaamatuſi ja lahkuminekuid on olnud kaubaſaatjatega hapukoore headuſe päraſt. Kuna oſaühiſus põhjusmõttelikult ainult eeskujuliku kaubaga ſoowib kaubelda, on kaubaſaatjad ſagedasti lahja alamat ſorti kauba ſaatjad. Sellel põhjuſel on nii mõnegi kaubaſaatjaga lahku mindud.

Eſimestel tegewuſeaastatel tuli rohkesti korratustega wõidelda. Kuid aaſt-aaſtalt on wilumus asja palju parandanud, nõnda et ka ſelles asjas mõõdaläinud aasta eelmiſeſt ette jõudis. Loota tuleb, et algawal tegewuſe aastal ſee hell küſimus weel palju rohkem käſile wõetakſe.

Et ühiſuſe mõõdaläinud tegewuſe aasta tõesti hästi lõppenud on, tuleks oſanikkudele ſüdame peale panna, et nad puhaſt kaſu jagades meie Eesti kulturliſi ja heategewaid ettewõtteid ei unustaks, kellel ju nüüd rasked päewad on ja oma olemiſe eeſt wõidelda tuleb.

Ktg.

Ajakirjandus.

Abinõude otſimine waldade olukorra kergendamiſeks.

„**Wõru Teataja**“ kirjeldab kodumaa waldade praeguſt rahaliſt ſeiſukorda wäga tumedate wärwidega. Wallad on ſuurte wäljaminekutega hiljaſti koormatud, kuna ſisſetulekud päew-päewalt ikka wähemaks kipuwad jääma. Wallamakſud kerkiwad igal pool. Küll on katſutud makſude alla wõtta mitmeſuguſeid ettewõtteid ja aſutuſi, kuid kõigeſt hoolimata tõuſeb wallamaks ning kipub makſjatel üle jõu minema.

Makſude kerkimiſe põhjuſena nimetab „W. T.“ ſeda, et waldade makſujõuliſed liikmed ſõjameestena maad kaitſmas wäljas on, kuna aga kodumaa kõige paremad maatükid nende käes tarwitada on, kes ei iſiklikult ega ka maade eeſt makſuſid ei makſa: ſel ajal kui talumaad ja talukogukonna liikmed raskete makſude all ägawad, püſiwad mõiſnikud ja mõiſamaad makſudeſt wabadena . . .

Et raskeſt ſeiſukorraſt wälja peaſeda, otſiwad wallad abinõuſid:

> „Nii on wallad oma kulude katmiſeks peremehed ja perenaiſed, wee ja auru, [illegible] ja woſarad, liisud ja paganahjud, jukawardad ja ſandikargud makſu alla pannud — aga kitſikus läheb ikkagi ſuuremaks. Waldade majapidamine teeb waldadele tõiſt hirmu, ſeſt kulud muudkui tõuſewad ning wallawalitſuſe tööl ei näi otſa olewat. Üle poole ſelleſt on niiſugune, millel wallaomawalitſuſega mingiſuguſt ühenduſt ei ole — mitte walla töö. Kes peaks ſelle eeſt makſma? Loomulikult, kelle töö ſee on. See on kroonu töö.

Neid asjaoluſid juhtnööriks wõttes, jõuab leht otſuſele, et praeguſes erakorra-

Sõja kajades.

(Sõja tegewuſe mail wiibiwa toimetuſe liikme poolt).

Widewiku mõttemõlgutuſed. Kes loeb nende jalaastumiſi? Laul metſas. Saladuslik inimeſes. Teele! Woori kaelamurdew rändamine. Mõiſa proua ſõjamured. Öö-puhkus wallamajas. Haawatud. Mida rännakutele kaaſa wõtta? Kaewikute meeleoluſt. Raha jahil.

VI.

(Järg.)

Olen wiimaſe kuu jooksul ainult wooride ſaatmiſe ning teele korraldamiſega ametis olnud. Kujutan endas kehastatud wooriasjanduſt. Arwan, et kõik eſiiſade „Riia ſõidud“ nende kelamiste kõrwal kahwatawad. Olgu näituſeks üks teekond kirjeldatud.

Lugu mängib Boriſſowi linnakeſes ning ſelle ümbruſes. Külade ja alewikeste nimetuſed peawad ettetoomata jääma, ſeſt et nende awaldamiſes wast ſõjaſaladuste paljastamiſt kaudſelt ſiſalduks.

Transportide keſkkorraldus on mitmelt poolt tellimiſi ſaanud ning peab lähematel päewadel ſuurema hulga koormaid wälja läkitama. Nende ridade kirjutaja peal laſub kohustus nõuetawaid asju ladudeſt wälja wõtta, meestele kätte anda, hobuste ning wooriistade arw kindlaks määrata ja woori ſaatjatele ſõidutee tarwiliste juhatustega ſelgeks teha.

Sepapajas kihiſeb töö. Regedele pannakſe uuſi raudu, hobustele terawaid haakiſid alla. Wanem tallipoiſs raſſib oma abilistega heinapundarte ning kaerakottide kallal, ſõiduloomadele moona walmisſeades. Koormad lähewad umbes ſaja wersta taha ning teekondlaſed peawad kõigi tarbeainetega parajal määral waruſtatud olema.

Ladudes mõõdetakſe ſamal ajal rauda, ſüſa, kirweid, labidaid, kõplaid, kruwiſid ning muud. Koorem ei tohi üle 40 puuda raske tulla, ſeſt teedeſt oleme ainult kõige halwemat tundma õppinud — praeguſe hiigla ſula ajal weel liiatigi.

Wiimaks on kõik walmis: regedel asjad peal ning preſendiga kinni kaetud. Meestele antakſe toidu portſjon kätte. Peale ſelle ſaab weel iga woori mineja ühe ülearuſe piitſa, teki hobuſe katmiſeks, laterna kolme mehe kohta, kirwe ja kangi.

Järgmiſeks hommikuks jääb üle hobuſed ette rakendada ning ſõit awada. Woor harguneb kolmele poole. Waremateſt ſõitudeſt tuntud teedele läkitatakſe juhtidena taipajamad mehed tallipoisteſt kaaſa. Kolmandale teele, mis alles wõhi-wõõras ning ſeni ſõitmata, lähen iſe. Päew waremalt olen juba täieliku marſchrouti peaſtaabi kaartide järele kokku ſeadnud ning teega tutwenemiſeks umbes 10-werstaſe ratſaſõidu läbi teinud.

Wiimaks läheme. Juba hoowiſt wälja rasſides tulewad mõned paratamata defektid ilmſiks. Seal on hobuste paar ebaõnnestanult walitud ning koorma paigaſt nihutamiſeks tuleb inimeste jõudu tarwitada. Järgmine paar kimpleb perult. Parempoolne hobune on laiſk wedu kapjadesſe wõtma, pahempoolne — ropſib liig ägedalt ja ſiis tujukalt tagaſi. Weomees annab piitſa ja regi lendab kränkſatades wärawa piitadesſe. Rakked rebenewad. Kostab laiaſuuline Wene wanne, ſülitatakſe. Kuid minuti päraſt on kõik jälle korras, ning koorem weereb pooleſt ſaadik inimeste kätel kantud linna tänawale. Seal liigume pikas reas majade eeſt mõõda.

Lõpuks — teel. Taewas ähwardab meile kõige rängemat nuhtluſt kaela tuua. Raputab paksu lund, mis wihmaga ohtralt ſegatud. Saanid purewad ſügawalt roobastesſe. Hobuſed hakkawad mõne wersta järele aurama.

Sõidame peatamata järgmiſe alewikeſeni. Ainult regede parandamiſeks ja rakete kohendamiſeks tuleb ſeiſakuid tarwitada. Wahe peal hakkab widewik ſiginema. Päraſt hobuſte toitmiſt on juba päris pime ning ſõit läheb pool käſikaudu. Tee muutub wäljakannamatuks, ſeſt ſõjawäe wankerwoorid ning ſuurtükid, mis ſiit edaſi-tagaſi rändawad, on lume otſekui auruadraga wagudesſe ajanud. Woori keſkkohalt kostab õhkamine ning nõõtamine. Siis on kuulda, kuidas aiſad murduwad ning koormad ükſteiſe järele kraawi waowad. Kolm rege istub wees. Kuni neid wälja taſſitakſe ja paar aiſa wahetatakſe, läheb kindlasti kolmwerand tundi mõõda. Ühtlaſi leiame, et regeſid waja oleks wankrite wastu wahetada: ſula teeb alalõpmata oma tööd ja kõrgematel kohtadel pureb jalas krigiſewat kruuſa. Hobuſed on tuimad wäſinud. Koorma pead nendele otſe ſaba peale tõukama, enne kui nad waewaks wõtawad wedama hakata. Puhkuſt inimestele ning loomadele oleks hädasti waja. Maa, mida wäljaſõidul käia mõtleſime, jääb muiſt järgmiste päewade jaoks.

Pika ning wäſitawa rühkimiſe järele jõuame kella kümneks S. mõiſa. Siit ei mõtle me enam edaſi liikuda. Koliſtan herrasrahwa jalule ja nõuan öömaja.

Eſiteks tuleb toatüdruk asja kuulama. Ta ei lauſu ſõnagi, waid putkab tubadesſe tagaſi Siis ſaab jälle hulk aega koliſtada, enne kui inimeſe hääled kostawad. Lõpuks tuleb mõiſa proua iſe, ſeſt herra on, nagu päraſt ſelgub, ſemſtwo liidu teenistuſes ſeiſtes ametireiſil.

— Ah nii . . . Soo . . . Sõjawäe woor . . . Wiſt hulk ohwitſeriſid? Hulk woodiſid waja?

Rahuſtan teda, et waja on ainult talliſid hobustele ja peawarju woorimeestele. Seda ſaame warstigi, kuna ſellekohaste korralduste tegemiſeks kutſarile käſk ſaadetakſe. Hobuste toidu oleme, mõistagi kaaſa wõtnud.

Mõiſa herrasrahwas, neil päewil dieti ühesainſas iſikus — prouas — eſitatud, on poolakad, nagu neil mail ikka. Wastuwõtmine — tagaſihoidlik, umbuſklik. Tuba, mis mulle antakſe, on kõigiſt wäärtasjadeſt lage. Temas leidub ainult laud woodiga. Theed arwati heaks ſaalis pakkuda. Minu rahwuſe kohta ſelguſele jõudes muutub majaemand piſut lahkemaks. Ta kostitab hoolega ning puhub juttu.

Neil käiwat tihti ſõjawäelaſed öömajal. Üks wahe woolanud ſalgad ſalga järele. Tarwis kõikidele toitu anda, tarwis, et wastuwõtmiſega rahule jäädaks. Maitſete rahuldamine polewat aga ſugugi kerge asi. Kallimad palad kipuwad kaduma. Kord maganud brigadi ülem mõiſas ööd. Järgmiſel päewal olnud tekid ning padjad ühes wooriga kadunud.

— Muidugi ei olnud ſelles ülem ſüüdi . . . — ruttab proua kinnitama — waid teenijad, dentſchikud . . . Aga üks ta puhas. Teile ei ole mul täna mitte tekki pakkuda, ſeſt laſkſin kõik oma asjad Minskiſſe wiia.

Ma naeratan; aruſaajad naeratawad ikka. Magama poen oma ſuure tulupi alla.

Järgmiſe hommikuni muutub ſula nii wõimſaks, et madalamad kohad wee all ſeiſawad *). Tihti lugu ſõidame hobuste kõhuni ulatawat lobjakat mõõda. Wastu tuleb alalõpmata tühje wooriſid, mida mõned ratſanikud ſaadawad. Oleme õnnelikud, kui keſkpäewaks 20 wersta ära rändame. Jääb üle weel teine nii palju. See ſurmab hobuste ning inimeste jõu. Paaris kohas on weſi ſillad alla wiinud ja neid peab ſiinſamas uuesti ehitama. Reed murduwad alataſa, nii et küladeſt uuſi weeriistu peame muretſema. Wiiwitada ei tohi, ütleb inſtruktſion.

(Järgneb.)

---

*) Jutustaw lugu käib januari keſkpäewade kohta. K. R.

liſelt raskes olukorras wallad kroonu käeſt abi peakſid ſaama.

Abiſaamiſeks tuleks õige pea tõſiſeid ſammuſid astuda, kuid küſimine ſeiſab ſelles, kes ſeda peaks tegema:

> „Waldade eneste peale loota on peaaegu asjata. Ka ei ſuudaks nad üksikult midagi ära teha, ühiſelt oma kaſude eeſt wäljaastumiſeks puudub wõimalus. Komiſſaride poolt algatuſt oodata ka ei tule. Misſugune oleks ſee aſutus, kes asjale ette otſa astuks? Kelle üleſandeks tuleks ſeda pidada?“

Selle küſimuſe peale kestab leht arwamiſega, et Põhja-Balti Keſkkomitee ſellele asjale ette otſa peaks astuma, ſeſt:

> „Tema üleſanne on meie majanduslikes küſimuſes abi leida, abi anda neudele, kes hädas on. Ja meie walla waeſedki on püſti hädas. Walla kassades puudub ſagedasti, kui mitte otſekohemalt ütelda, raha ſelle natukeſegi abiandmiſeks, mis neudele weelgi on määratud.“

Need „W. Teat.“ poolt üles tõstetud mõtted on igal tahes ſeda wäärt, et kodumaa ajakirjandus ja wallawalitſuſed ſelle küſimuſe wiibimata lähema harutamiſe alla wõtakſid.

Ei millegiſtki . . .

„**Postimehes**“ leiame kodumaa ſõnume, mis oma eitawa laadi poolest wiſi küll ainukene ſelleſarnane ajakirjanduſes on. „Post.“ kirjutab:

> „Pilliſtwereſt. Kalakaswatuſt ei tunta meie pool ſugugi. Rohkem ei tea pilliſtwerelaſed kalaſt, kui et ta jões, järwes, ojas elab, kuſt ta ſeda püüab ja ſööb. Ka meſilaste kaswatuſeſt ei wõi kõneleda, on küll mõni puu ſiin ja ſeal, aga nende eeſt murretſetakſe wähe. Ei mõisteta meſilaste eeſt korralikult hoolt kanda, mispäraſt paljud puud hukka ſaawad.“

Kui midagi kirjutada ei ole, ſiis — — wõtame kätte ja kirjutame „ei millegiſtki“!

Wenelane ütleb aga niiſuguſe kirjutamiſe kohta:

„Переливаетъ изъ пустого въ порожнее.“

Wäljamaa.

Katſutakſe Rumeniat ſundida.

Bulgaria peaminister Radoslawow on Sakſa ajakirjanduſe esitajatele ſeletanud, et Sakſa koalitſioni poolt Rumeniale ettepanek ligemal ajal tehtakſe, oma politika ſihti lõpulikult kindlakujuliſelt wälja ütelda, kuna neliliepingu oſaliſed **teda** kõigeſt wäeſt oma poole kiſuwad.

Wahepeal katſutakſe aga Rumenia oma ajakirjanduſt ſelleks tarwitada, et walitſuſe erapooletut ſeiſukohta kõigutada. Selle juures tähendawad ſarnaſed ſakſameelſed lehed, et Rumenia walitſus asjata oma 700 tuhande ſoldatiga kiitleb. Tõepooleſt wõib ta aga ſõjamoona puuduſel ainult 10 korpuſt platſi tuua — ſ. a. ainult 400—500 tuhat meeſt.

Parlamendi ringkondades on ſarnaſed kirjutuſed tõſiſt pahameelt ſünnitanud. On ſellekohaſed arupärimiſed wälisministrile ſiſſeantud, kes ſiſeministriga ſelles asjas läbi tahab käia ja kohaſeid määruſi tarwituſele wõtta.

„Luſitania“ asjas lepitakſe kokku.

New-Yorkiſt teatatakſe, et „Luſitania“ põhjalaſkmiſe asjas läbirääkimiſed rahustawale otſuſele jõuawad.

Sakſamaa wiimaſes märgukirjas ſeletatakſe, et Sakſamaa Amerika alamaid tappa ei plaanitſenud; laewa põhjalaſkmine oli ſurwe abinõu Inglismaa wastu, kuna erapooletute laewade kohta ka Sakſamaa ſarnaste abinõude tarwitamiſt õigeks ei pea. Selleпäraſt awaldab Sakſamaa Amerika kodanikkude hukkaſaamiſe üle kahetſuſt ja on walmis rahaliſt kahjutaſu maksma.

Nende päewade ſees on ſelles asjas Wilſoni ja Sakſa ſaadiku wahel weel läbirääkimine, mille järele lõpuotſus antakſe.

Plahwatus Austria wabrikus.

Paar päewa tagaſi ſündis ſuur plahwatus Pilſenis. Ära puustatud ſai kolm ſuuremat wabrikuhoonet, kus 30,5 mm. ſuurtükka walmistati. Kannatada ſaid 200 tööliſt. Kahju arwatakſe olewat umbes 10 miljoni krooni.

Serbia wägede wedamine Korfu ſaarele.

Albaniaſt weetakſe kõik aeg Serbia wägeſid Korfu ſaarele. Pärale on jõudnud ſenini 55 tuhat meeſt. Haiged Serbia ſoldatid ſaadetakſe Algieri, kuhu nad täieliſe terweksſaamiſeni jääwad.

Lepinglaste ühine nõupidamine.

Käesolewal nädalal peetakſe Roomas Italia kabineti koosolek ära, milleſt ka Prantſuſe ja Ingliſe walitſuſte aſemikud oſa ſaawad wõtma. Arwatawasti ſaawad ſellel konferentſil ka Serbia ja Montenegro kuningad ühes oma peaministritega olema.

Konferentſi üleſandeks on lepinglaste ſõjategewuſe kokkukõlaſſe wiimine. Muu hulgas tahetakſe ka äraotſustada, mis ja kuidas tuleb Albania ſõjawäljal ettewõtta.

Bulgaria parlamendi liikmed kohtu all.

Prokuratur on parlamendi poole pööranud juba anda 13 ſaadikut Gennadiwi erakonnaſt wangi wõtta, kuna neid riigiwastastes asjus ſüüdistatakſe. Nendeſt on 4 ſaadikutekoja liiget juba wangi wõetud.

Golz-paſha on kõikide Türgi wägede ülemjuhatajaks nimetatud.

Berliniſt teatatakſe, et von der Goltz, keda hiljuti Kaukaſi wägede ülemjuhatajaks nimetati, nüüd kõikide Türgi wägede ülemjuhatajaks on nimetatud.

Otſiwad „Internationale“ trükikoda.

Sakſa ſotſialdemokratia wähemuſe poolehoidjate ſeas on mitmelpool läbiotſimiſi toime pandud. Otſitakſe „Die Internationale“ ſalatrükikoda, kus rewolutſioniliſi lendlehti ja proklamatſioniſid trükitakſe. Leipzigis ja Stuttgardis wõeti mitu inimeſt kinni.

Austria kaubanduſekojad on tolliühenduſe wastu Sakſamaaga.

Praga kaubanduſekoda arutas oma koosolekul tolliühenduſe aſutamiſt Sakſamaaga. Toonitati, et ſarnane ühendus Austria majanduslistele kaſudele wastu käib. Soowitati harilik tolliliping teha, kus kõik tingimiſed wõimalikult üksikasjalikult läbi oleks arutatud ja kindlaks määratud.

Sakſa politika Balkanil.

Lahud kipuwad Balkanil tekkima. Muidugi oleks ſee Sakſa ſihtidele õnnetuſeks. Austria ja Bulgaria wahel ei ole kõik ſelge. Serbia maade jagamine oli ſiin ſekelduſe ſünnitaja, aga weel halwem on Saloniki küſimus. Greeka ei taha ſelleſt kuuldagi, et ſarnane ſuurepäraline ſadamaliun tal käeſt libiſeks, mille ſaamiſeks nii palju waewa nähti. Kuid nii Bulgaria kui ka Austria limpſawad ta järel keelt. **Et** wastukäiwaid püüdeid lepitada, peetakſe ſakslaste eestwõttel ſellekohaſeid koosolekuid. Nüüd on aga uus ſõpruſe ſidemete ſoetamiſe allik leitud. Räägitakſe kindlasti, et Greeka troonipärija Bulgaria Ferdinandi tütrele koſja pidada ſõitma. Iſameheks olla muidugi Sakſa Wilhelm.

Rootſi kaubanduſe politika.

Tuntud Rootſi ſotſialiſt Palmſtjerna pidas Upſalas kõne Rootſi kaubanduſe politika ja wahekorra üle Inglismaaga, mis ſuurt tähelepanemiſt äratas.

Inglismaal ei olda **Rootſi ülespidamiſega** rahul, kuid hirmu ei tunta mingiſuguste parempoolſete aktiwistide ſõjakate kõnede eeſt, kuna kõik ſee wahekorra küſimus Rootſiga Inglismaa politikas piſitillukene asjakene on. Inglismaa püüab oma ſihtiſid Sakſamaa blokerimiſel kätte ſaada, maksku mis tahes. Selleks tarwitab ta teiſi teeſid: ſellekohaſeid lepinguid Daanimaaga ja ſuuremate Rootſi firmadega.

Edaſi läks kõneleja **blokadi küſimuſe** juurde. Ei ſaa ſelles küſimuſes küllalt kindlalt mingiſuguſe rahwuswaheliſe ſeaduſe peale toetada, kuna Londoni deklaratſionile mitte kõik riigid alla ei kirjutanud ja blokadi tingimiſed praeguſel ajal endiſeſt hoopis lahku lähewad. Enne blokeriti ainult waenlaſe ſadamaid; nüüd peab waba mereſõidu walwuſe alla wõtma, iſeäranis Põhjameres, mis muidugi erapooletute riikide kaubanduſe peale mõjuta ei jää.

Kuid õieti raske on ka tegelikult kaubalaewade omaniku, kauba ſaaja ja ſaatja rahwuſe üle kindluſele jõuda, kuna ju laewaühiſuſe aktſiad ſuuremalt oſalt ühes riigis wõiwad olla, ühiſuſe walitſus aga ainult teiſes riigis. Pealegi on kaubawedu päraſt ſadamasſe jäämiſt praegu niiwõrd kerge ja kiire, et kauba wedu lõpepunkt millaski küllalt kindel ei ole. See kõik teeb täiesti aruſaadawaks tarwiduſe erapooletute riikide kaubalaewu rewideerida, näituſeks neidki, mis Amerika ja Rootſimaa wahel käiwad.

Seltskond peab teadma, et mitte ainult Inglismaa, waid ka Sakſamaa Rootſi kaubalaewade järele walwab ja neid tihti Swinemündesſe wiib läbiwaatamiſeks. Peale ſelle on ſakslaſed 30 **Rootſi laewale miinidega kallale tormanud.**

Edaſi peatas kõneleja pikemalt **Rootſi walitſuſe politika** juures. Walitſus käis wäeteed, kui ta omal ajal Inglis-Rootſi konferentſile ſaadikuid ſaates rohkem politiliſi kui majanduslikſi ſihtiſid ſilmas pidas. Täna walitſuſele ta agara wäljaastumiſe eeſt, kuid kaubalaewade Inglis-ſadamatesſe järelewaatamiſeks wiimine ei käi rahwuswaheliſe õiguſe wastu — ſeda ei pannud walitſus tähele, kuna pealegi raske on endiſe aegſeid määruſi kaitsta, mis omal ajal otstarbe kohaſed olid, nüüd aga ſõja tehnika edenemiſel enam ſihile ei wii.

Parun Palmſtjerna ſoowitab **ühenduſt Inglismaaga**, kuna ſee Rootſimaale igatahes kõige kaſulikum on. Pealegi ei ſuuda ta konflikti Inglismaaga läbi wiia. Ainuke tõſiſem ſõjariiſt oleks tal kaupade läbiweo takistamine. Aga ſeſt ſaadik, kui mere ſee Wene Põhja ſadamatesſe wabaks ſaab, kaotab ſee ſõjariiſt oma mõjuwuſe. Peale ſelle tooks ſarnane ühendus eneſega kaaſa liginemiſe teiste põhja riikidega, mis Rootſi iſeſeiswuſele ja wabaduſele ülitähtis on. Aga wiimaſel ajal on ſõpruſe ſidemed kolme Põhja riigi wahel, mis omal ajal Malmös ſeoti, leigeks jäänud.

Wenemaa.

Raudtee-õnnetus. Ohutormaſide rikkiminekus tagajärjel ſõitis Witebskiſt tulew rong Schuliuoſt ilma peatamata läbi ja põrkas Petrogradiſt wälja ſõitnud rongiga nr. 1 kokku. Wigastatud on neli wedurit, 2 bagaſhi ja 3 reiſijate wagunit. Tapetuid oli mõlemas rongis kokku 16 ja haawatuid 12. Raskesti haawata ſaid neli iſikut. Haawatutele abiandmiſeks ſaadeti Nowo-Smelnikiſt öoſel kaks rongi wälja.

Raudtee-õnnetus juhtus 23. jan. öoſel kell 2.

Haawatute ſeaſt on ära tuntud kindralmajor Dõmſcha, ſõjapõgenejate wastuwõtmiſe korraldaja ſekretäri abi Seliwanowitſh, alamwäeline Iwan Smirnow, ja peale ſelle weel Olga Kiſuſchonok ja Iwka Semjonowa. Ka mõned ſurmaſaanud raudtee-teenijad, ja maſiniſt Andrejew on ära tuntud.

Õnnetuſe kohale ſõitis iſiklikult teedeminister A. Trepow, raudteedewalitſuſe ülem N. Boriſſow ja wäerinna teedewalitſuſe ülem inſhener Pauker.

Õnnetuſe kohalt tulejate ſõnade järele oli lugu lähemalt järgmine. Rong nr. 2, mis Petrogradi läks ja 60 wersta tunnis ſõitis, pidi Schubino peatuskohale ſeisma jääma, et ſeal Petrogradiſt wäljaminewat rongi nr. 1 oodata. Kuid juba tükk maad enne Schubinot pani maſiniſt tähele, et tormaſid ei töötanud. Rongi ei olnud wõimalik peatada, ja maſiniſt hakkas hädawileſid andma. Warsti kostſid maſinistide ja ahjukütjate waljud hüüded mõlema rongi pealt, kuid nende ſõnadeſt polnud wõimalik aru ſaada.

Lähemal ſilmapilgul põrkaſid rongid kokku.

Krahw Muſſin-Puſchkinil üksinda on Moskwas 400,000 puuda ſuhkrut.

Kodumaa.

Mõnede toiduainete hinnad Tallinnas uuema ſunduslise takſi järele.

Sunduslise takſi järele, mis kindluſe komandandi poolt 21. januaril wälja antud, makſab Tallinnas: kaerapuud 2 rbl., peenike niſujahu 1. ſort 4 rbl. 40 kop. puud ehk $11\frac{1}{2}$ k. nael, peenike niſujahu 3. ſort 4 rbl. puud ehk $10\frac{1}{2}$ kop. nael, ſepikujahu 3 rbl. puud, rukkileib $4\frac{3}{4}$ kop. nael, peenleib 7—8 kop. nael, naelaſai 1. ſort 11 kop. nael, niſuſepik 7—8 kop. nael, Prantſuſe ſaiad $17\frac{1}{2}$ kop. nael, odrakruubid 8—10 kop. nael, riis 25—28 kop. nael, manna 20 kop. nael, rõõskpiim 13 k. toop, kättetoomiſega 14 kop., loomaliha 1. ſort 31, teine ſort 27 kop. nael, lambaliha 24—32 kop., ſealiha 1. ſort 36 kop., teine ſort 32 kop. nael, kanamunad 7—10 kop. paar, kartulid tſhetwerik kuhjaga 70 kop., kollaſed erned 7 kop. nael, ſool 1 rbl. 35 kop. puud ehk 4 kop. nael, heinad puud 60—80 kop., õled puud 35 kop.

Need takſi-hinnad ajawad küll pealinnalastel ſuud wett jooksma, ſeſt et ſiin ſellekohaſed hinnad mitu korda kõrgemad on.

50-rublaliſe aſemel 50-kopikaline.

„Wõru Teat.“ jutustab, et Wõru turul keegi talupoeg uue 50-kopikaliſe 50 rubla aſemel wastu olla wõtnud. Talupoeg olla küll tõrkunud raha wastu wastu wõtmaſt, kuid ſea oſtja olla ähwardanud teda politſeisſe wiia, kui ta „kroonu“ raha ei taha wastu wõtta. Ka ütelnud oſtja, et raha uus 50-rublaline on. Ettewaatuſt nõuawad ka uued 5-kopikaliſed. Neid on nähtud liikumas pooles ſuuruſes, mis neid wanade markrahade taoliſeks teeb. Nimelt on kelmid üheſt rahaſt kaks raha teinud, neid pooleks rebides.

Ruhja alewi oludeſt.

Ruhja Rahwa Põllutöökooli tuli 22 uut õpilaſt juurde, nendeſt 17 naisterahwaſt. Ühes endistega on ſiis kokku 37 õpilaſt. Õpetus on makſuta. Kool ſaab iga aasta kroonu käeſt 3750 rbl. abiraha.

— Sõjameestele ning nende perekondadele abiandmiſe komitee paneb 31. jan. mitmeſuguste märkide müümiſe Läti küttide bataljoni heaks toime. Selleks otstarbeks määras komitee omalt poolt 500 rbl.

Selleſama komitee poolt ſeati komiſſjon kokku, mis ſelgeks pidi tegema, kas on kaſulikum Sõjapõg. Abiandm. kom., mis praegu oſakonnana töötab, iſeſeiswaks komiteeks teha, ehk jälle Balti komiteega ühendada.

Amor.

Läti bataljonide heaks

paneb Läti küttide bataljoni korraldaw komitee „P.“ teatel 31. jan. „Wanemuiſes“ loteri toime. Toimepanekuſt wõtawad hulk naisterahwaid kohalikuſt Wene, Eesti ja Läti ſeltskonnaſt oſa.

Pealinna teated.

Nikolai wakſalis on piletite müük äraminewatele rongidele jälle korralikult alganud.

Jaoskonna hoolekandjate aruanne. Jaoskonna hoolekandjad on oma tegewuſe aruande möödaläinud kuu eeſt Petrogradi ſõjawäeringkonna peaülemale, linnapealikule ja linnapeale ette pannud.

Aruandeſt on näha, et rahwas kõige rohkem liha- ja würtspoodide peale kaebab. Kaupmeeste kelmuſteſt kõneledes tähendawad jaoskonna hoolekandjad, et toiduainete kriiſis möödaläinud kuu jooksul ſugugi lõpule lähenenud pole, waid koguni ſellewastu weel terawamaks on läinud.

Iſeäranis tuntaw on lihapuudus, iſeäranis linna ſerwadel. Sealſetel elanikkudel tuli ſagedasti linna keſkmistesſe oſadesſe liha järele ſõita, aega ja raha raiſates.

Takſiſt üleastumiſi tuli ſagedasti ette. Et kaupaſid müügilt mitte eemale peletada, (!) olid jaoskonna hoolekandjad tihtilugu ſunnitud protokollitegemiste eeſt tagaſi hoidma.

Toiduainetega ſpekulerimiſe ja nende hindade kõrgeksſkruwimiſe kõrwal tuli ka weel toiduainete wõltſimiſe nähtus ilmſiks.

Jaoskonna hoolekandjate aruandes on öeldud, et liha muretſemine rahwale wäga halwas ſeiſukorras on. Aruanne tunnistab tarwilikuks lihamuretſemiſt ſisſe ſeada, ja ja ka liha kaupmeeste wahel õiglaſelt jaotada.

Peale ſelle kaebawad linna elanikud, et majades, kus aurukütte ſisſe on ſeatud, ſoojamäär kangekaelſelt 7 ja 8 kraadi wahel kõigub.

Päewaſündmuſed.

Udelnaja jaamas, Soome raudt., peeti mitu jahukoormat kinni, mida ilma wäljaweo lubata Soomemaale taheti ſaata.

Riigiwolikogu ringkondades.

Progresſiwline blok ja walitſus.

Pühapäewal jõudis pealinna duuma eſimees M. Rodſjanko. Nagu kuulda, tahtnud peaminister B. Stürmer M. Rodſjanko poole külaskäigu nende päewade ſees ette wõtta, millega ka ühes walitſuſe ja duuma wahel läbirääkimiſed algawad, et wahekorra üle ſelguſele jõuda. Läbirääkimiſi ei peeta mitte üksikute fraktſionide eſitajatega, waid progreſſiwliſe bloki bürooga.

Et wolikogu iſtumiſe-ajajärgu üle ſelguſele jõuda, algab büroo ühes bloki liikmetega, kes praegu pealinnas wiibiwad, juba lähemate päewade ſees oma nõupidamiſi, kus ka wolikogu enamuſe tulewaſe tegewuſe iſeloom läbiharutatud ſaab.

Päewauudised.

Peaminister B. Stürmer on rahaasjade komitee eſimeheks nimetatud. Seni täitis neid kohustuſi J. Goremõkin.

Kaudſete makſude peawalitſuſe ülema abiliſeks on tõſine ſalanõunik hr. Wares nimetatud.

Maakaitſewäeliste tunnistuste asjus. Siſeministe asjade ministerium on ſeletanud, et tunnistuste dublikatiſid niiſugustele 1. ja 2. järgu maakaitſewäelistele kellel tunnistuſi käes ei ole, ſõjawäe komiſjon peab walmistama, kui ſõjawäeteenistuſes wiibimiſe koht mobiliſerimiſe punktiga ühte langeb.

Köidetud raamatute ſiſſewedu tahetakſe ära keelata. Tollimakſu departemang on kuſimuſe üles wõtnud, kas ei tuleks köidetud raamatute ſiſſewedamiſt Wenemaale täieſti ära keelata. Sarnaſe keelu põhjuſeks on, et kõwade papiſt kaante wahel tihtilugu Sakſa „rahu ühiſuſe" üleskutſed Wenemaale tulewad, kus nõu antakſe Wene walitſuſelt rutuliſt rahutegemiſt nõuda. Keelu alt wabaſtatakſe ainult need ſaadetiſed, mis walitſuſe aſutuſte nime peale tuuakſe.

Soomemaale ſõitjad makſu alla. Kuulu järele tuleb walitſuſe ringkondades warſti uus Soome ſenati projekt arutuſe alla, mille järele igaühe käeſt, kes Soome wõõrastemajaſt eneſele ruumi üürib, wõetakſe iga ſeitſme päewa pealt järgmiſel wiiſil makſu: 5-margaliſe numbri pealt 1 mark, 5—10 margaliſe pealt — 2 marka ja weel kallimate numbrite pealt 3 marka.

Kõik tahawad Tartu ülikooli ära wõtta. Nagu Jekaterinoslawiſt teatatakſe, on ka ſealne kubermangu ſemſtwokogu otſuſeks teinud ſelleks ſammuſid astuda, et Tartu ülikool Jekaterinoslawi wiidaks. Semſtwokogu lubab ülikoolile ſuuri aineliſt toetuſt anda.

Permi kubermangu ſemſtwokogu määras 500 tuhat rubla Tartu ülikooli Permi toomiſeks.

Ufa kubermangu ſemſtwokogu awaldas oma arwamiſe ſelle poolt, et Tartu ülikool Ufasſe tuleks. Tehti otſuſeks ülikoolile niiſuguſel korral 10 miljoni asſignerida, kliinikute ruumiſid anda ja oma otſuſteſt hariduſeministrile ning ülikooli rektorile teatada.

Pommiwalmistajate kongress. Wene tehnika ſeltſi Moskwa oſakonna algatuſel kutſuti pommide ja kuulide walmistajate (praktiliste tegelaste) kongress kokku. Kongress on kinnine.

Kongreſſi tööd peetakſe praeguſel ajal, kus ſõjawäe laskemoona muretſemiſe küſimus kõiges omas ſuuruſes ſilma ees ſeiſab, wäga tähtſaks.

Wõi-tſhekid Kroonlinnas. Lauawõi makſab Kroonlinnas 58 kop. nael ja teda müüakſe neljaſt poeſt, kuna iga perekonna kohta kaks naela wälja antakſe. Igaüks, kes wõid tahab osta, peab enne politſeis paſſi ette näitama ja ſealt wõi-tſheki ſaama. Niiſugune on toidumuretſemiſe komiſjoni korraldus.

Balti parunite eesõiguste ärakaotamine. 23. januaril oli ſenator Werjewkini juhatuſe all kolmas koosolek Balti parunite õiguste ärawõtmiſe asjus. Pikemalt läbirääkimiſi peeti jahi ja kalapüügi õiguſe ärakaotamiſe kohta. Nõukogu tunnistas tarwiliſeks kõik need õigused ära kaotada, ka ſiis, kui nad waba kokkuleppimiſe tagajärjel makſmas on.

Nahawabrikantide ſeltſi nõupidamiſel ſelgus, et ſoldatiſaabaste walmistamiſt praegu mitmed asjad takistawad, peaasjalikult tallanahkade puudus.

Tallanahku toodi enne Baltimaalt ja Poolamaalt ſuuremal hulgal ſiſſe.

Nüüd tahetakſe puuduwat materjali Amerika turgudelt otſima hakata.

Wäike westelugu.

Wäike „keeleküſimus".

Kas targad inimeſed ei teaks mulle ſeletada, kuſt on tulnud ſõna:

„takſimotor"?

Petrogradis on ſee wäga tarwitataw ſõna ja ſellega tähendatakſe harilikult niiſuguſeid autoſid, millel numbri kõrwal täht „T" ſeiſab.

Sõna „motor" ma tean... See on—niiſugune maſin, mis ilma hobuſeta edaſi weereb. Aga—„takſimotor"?..

Mulle ſeletati hiljuti, et „takſomotor" olla ainus niiſugune riistapuu, mis Petrogradis õigust teeb.

Kui kõik ſind tüſſawad: naine, worſtikaupmees, woorimees, lihunik, Heinaturu Koore-Jürid jne., ſiis ainult „takſimotor" üksi ei tüſſa ſind. Ta ſõidab ſuure kiiruſega edaſi ja loeb iſe, ilma et ſul mingit waewa oleks, läbiſõidetud werstad hoolega kokku, ning kui ſa wiimaks „pärral" oled, ſ. o. oled ſinna kõrtſi jõudnud, kuhu ſa tahtſid ſõita, ſiis näitab maſin nagu pihu peal ſulle ära, kui palju ſul makſta on.

Kõik wennalikult, ilma tülita...

See ſeletus aga ei näi õige olewat. Seſt laupäewa hommikul, kui Petrogradis trammwaid järsku enam ſugugi ei liikunud (muidu liiguwad nad „poole auruga" ja harwa, nagu ſabaga kilked), ſiis tuli ühel minu heal ſõbral järsku tarwis Uude Külasſe ſõita.

Trammwai ſeiſis. Woorimehi ei olnud kuſagil näha (oli weel „hommiku wara"—umbes kella 9 ajal), kuid korraga tuli „T"-ga auto uulitſa nurga tagant krookſudes wälja.

Autojuht ſõidab üksinda.

„Hei, onuke, pea kinni! „Kas olete waba?"

„Waba".

„Wõite" Uude Külasſe" ſõita?"

„Wõin."

„Ja palju teie ſelle ſõidu eeſt ſaate?"

„Kümme rubla".

„Suworowi platſilt Uude Külasſe 10 rubla?..

„Ja. Kui teie ei uſu, ſiis wõtke waewaks meie garaſhi minna, pole kaugel, K. uulitſal."

Selles asjas leppis ſõber kokku ja ſõitiski garaſhi.

Kuid tuli ſealt ſülitades wälja—niiſama tark nagu ta ſinna läinudki.

„Kümme pulka olla nende „määratud hind"—wõta wõi jäta", ſeletas ſõber.

„Aga ſee oli ometi ju takſimotor?" päriſin mina.

„Wõib olla", wastas ſõber, aga ſeal ſeletati, et motor olla nende asi, ſõitmine olla minu asi ja „taks"—ſee olla koera nimi... wõi midagi ſelle taoliſt."

Ma ſattuſin ſuurde jaburuſeſſe.

„Taks, taks, taks..."

Ma olen ſeda ſõna Petrogradis palju kuulnud, kuid pole weel ühtegi niiſugust asja näinud, mille „külge" ſee ſõna kõlbaks".

Ainult ſeda tean ma kindlasti, et ſelle koera nimi „taks" oli, kes mu uued pükſid kord lõhki rebis.

Aga mis on ſiis minu pükſtel ja ſelle tigedal koeral pealinna krookſuwate „kiirſõidumaſinatega" (ſee on minu uus ſõnametus, mille peale patendi wõtan) ühist?

Wõi ehk on nimi „takſimotor" ſiiski koeraſt tekkinud?..

„T" tähega motor ſõidab kiiremini kui wäike kõwerate jalgadega koer jõuab [illegible]ta. Sellepäraſt ei ſaa niiſugune motor kunagi takſi järel ſõita, waid kõnnib ikka takſi..

Nii on wiſt kõige õigem ſeletus.

Uba XXX Kaarel.

Wälj. Kirjast. Oſaüh. „Ühiselu"

Wastutaw toimetaja **H. Preſs.**

„Pealinna Teataja" üksikuid numbrid müüakse järgmistes raudtee jaamades: Narwas, Rakweres, Tapal, Tallinnas, Tartus ja Walgas.

Pet. pool Suur pr. 43 **Dr. Gorowitz**
Iga päew kella 10—1 ja 5—9.
Tripper Naha haigus. **Siſilis**
Kõik. operatſ. oma erialal.

Dr. Grünberg, Знаменская, 2, уг. Невскаго.
Kella 9—12, 6—10 õht. Naist. eraldi. Terawa kronik. tripperi ja **Siſiliſe 606-914** ſoeti. arstimine Inguerg. korrat., ſchankr. Uus arstimiſe ja järeluur.-wiis.

Dr. Kroll teine trepp Puſchkinsk. Newſki 79
Kõige uuemad tripperi ja ſema järeld. arstim. wiiſid. Siſilis (914 kõlkſ. elektriſ. Wastuw. 9—1 ja 6—9 õ. naistel 2—4, tel. 559—71. Kehwematele kättesaawad.

Спасская лечебница д-ра Гольдфарба.
САДОВАЯ 42, уг. Сѣнной, тел. 403—79. Nõu 50 k. Haigete wastuw. eriarst. poolt k. 8 h.—10 õ. Siſem., lapſ. 8—3, 4—10 õ.; ſeedim. kõhuhaig. 10—4, 4½—9 naester., ämmapr. 10—9, lõig. 11—2, 4—7; kõrw., kurgu, nina 11—2, 4—7; ſilm. haig. pilli. 11—12½, 6—8; erk. haig., ſuguorg. kor. (tabes), üdi kutw., pr. joomatõb. arst. hüpn. 4—7 ſuguh., trip. ſiſ. 606—914 8 h. — 10 õh. jõuet., ſiſſeprits ſoon. **ilma wal. Hamba haig., kunſtl. hamb.** 10 h. kuni 9 õ. **Röngep.** Wärske wäda. **Waestele kättesaadaw.**

Hamba-Arſt
M. Joelſon, Офицерская, 9, кв. 18. Sisſek. hoow. Kunſt. hamb. plat. ja ilma. Wäljatõmb. ilma walnta, wastuw. 5-9 õ., pühp. k. 10-6. Teenij. aland. hind.

Petrogr. Eesti Harid. Selts
V. jaoskond.
Suur pidu-õhtu.
Pühapäewal, 31. jan. 1916. „Komödia" teatri ſaalis (Моховая 33)
Näitemäng:
„Oh need ämmad"
Lustmäng 3 waatuſes.
Tartu näitlejate pr. Möller-Annoki ja hra Mölleri lahkel kaastegewusel ja juhatusel.
Pidu hakatus kell 5½ õhtul. Tants kuni kella 11½ õhtu.
Piletite hinnad: 85 k. kuni 3 r. 10 kop. Ainult tantſuks 1 rbl. Piletite eelmüük hariliſkudes eelmüügi kohtades. Peale ſelle weel Jansoni kaubanduſe koolis Демидовъ пер. 5; ſſ. Waldi juures Забалканскій пр. 105, кв. 39 ja ſſ. Mölleri juures Бл. Дворянская 20, кв. 25.

Osaw ämmaemand
Annab lahkeste abi ja nõu igal ajal. Церковная 4-а, кв. 2, уг. Кронверскаго пр., Pet. pool.
Tel 526—57.

Фельдшеръ пытный оказываетъ медицинскую помощь по венерическимъ болѣзнямъ не дорого и добросовѣстно. Невскій, 66, кв. 26. 7—10 в.

Osaw ämmaemand
annab nõu ja abi raskejalgſ. ja ſünnit. **Wastuw. igal ajal.** Вознесенскій пр., д. № 15, кв. 18.

Kunſthambad
wastuw. k. 10—9 õht. Офицерская, 9, кв. 7. Kõnetr. 183-38. **A. K. Toom.**

Schofferite kursused
täielik ülespidam. atteſtadiga ja kohaga 85 rbl. Tingimiſed 10 k. margi eeſt. Рузовская, 11.
Soowitam. kohtadele.

Juurdelõikuſe- ja õmbluſe-kurſuſed.
J. Renow.
Was. Saar., 3 liin., nr. 10, kort. 1. Tel. 492-17. Kõige uuema Pariſi metodi järele õpetatakſe lühikeſe aja ſees amet kätte. Teenistuſes olejad wõiwad ka pühapäewiti õpetuſt ſaada. Sealſamas müüakſe ka kõige uuemaid moodilehti ja ſchnittiſid walmis ja tellimiſe peale. Seletuſed ka Eesti keeles.

Kaubanduſe ja Tööstuſe Ministeriumi all olewad
A. Janſoni
raamatupidamise kursused
Aſutatud 1897 aastal.
Демидовъ пер. 5, тел. 446-00, Отд.: Невскій 50, тел. 107-55.
Wastuwõtmine k. 7—9 õht. Wastuwõtmine k. 10—1 päew.
Walmistawad raamatupidajaid, kontori ametn., kirjawahetajaid, kiirkirjutajaid ja õpetatakſe maſinatel kirjutama.
Õpilaste wastuwõtmine
uude grupesſe kestab edaſi.
Kurſuste lõpetajatele ſoowitatakſe kohad.
Eeskawad ja tingimiſed postiga.

Petrogradis wõetakſe

„Pealinna Teataja"

tellimiſi wastu järgmistes kohtades:

„Pealinna Teataja" kontoris: Katarina kan., nr. 29.
„Ühiselu" raamatukaupl. — Ohwitſeri uul., nr. 5.
Hra K. Saaretok Põhja Wast. Kred. Ühiſuſes — S. Konjuſ[illegible]naja uul., nr. 10.
Hra J. Kaarna, Petr. E. Laenu- ja Hoiu-Ühiſuſes — Italjanskaja uul., nr. 5.
E. Steinberg, tubakakaupl. — Soome wakſali wastas.
O. Steinberg pagari äri — Wib. pool, Lomanski ja Njuhaski nurgal, nr. 5—7.
A. Luige raamatukaupl. — W. S., 11 liin, nr. 36.
Hra A. Juhkamſon — W. S., 7 liin, nr. 32.
Hra T. Riomar — Ohwitſeri uul., nr. 54.
„Livonia" piimaäris — Sabalkanski pr., nr. 14.
„Produkti" piimaäris — Spasſki per., nr. 3.
A. Silmanni piimaäris — W. S., 3 liin, nr. 34/15 ja W. S. 12 liin, nr. 11.

Trükitud J. Walſari trükikojas, Petrogradis, Sabowaja 35.